

Opintokirjan nro _____ Nimi _____

Tutkinto-ohjelma _____

Tehtävä	1	2	3	4	5	6	Yhteensä
Pisteet							

KIRJOITA VASTAUKSESI SELVÄSTI JA YMMÄRRETTÄVÄSTI. KÄYTÄ TARVITTAESSA PAPERIN KÄÄNTÖPUOLTA (JA KONSEPTIPAPERIA), JA MERKITSE SELVÄSTI MIHIN KYSYMYKSEEN VASTAUS KUULUU. **KÄYTÄ TEHTÄVISSÄ TULOVEROPROSENTTIA 25 %.**

1. Yritys on viikkoa ennen tilikauden päättymistä laatinut alustavan version tuloslaskelmasta ja taseesta. Tämän jälkeen yritys pohtii uuden tapahtuman vaikutusta. Ilmoita, kuinka paljon muuttuvat tapahtuman yhteydessä annettujen tuloslaskelman tai taseen erien arvot (esim. -10 tai +5). Arvonlisäveroa ei tehtävässä käsitellä. (5 p)

Yrityksen A inventaari on valmistunut. Sen mukaan keskeneräisen tuotannon arvo on 1,3 M€ tilinpäätöshetkellä. Toiminnanohjausjärjestelmästä aikaisemmin saatu alustava arvio oli 1 M€. Muilta osin inventaarin ja toiminnanohjausjärjestelmän tiedot ovat samanlaiset. Tilikauden alussa keskeneräisen tuotannon arvo oli 1,2 M€.

Varat yhteensä _____ Pitkäaikaiset varat _____

Tulos ennen veroja _____

Yrityksellä B on ylimääräistä kapasiteettia ja se myy yhden tuotantolinjan. Linjan tasearvo on 0,9 M€ ja kauppahinta 1,1 M€. Ostaja maksaa kauppahinnan käteisellä, ja yritys päättää näiden varojen käytöstä vasta seuraavalla tilikaudella.

Liikevaihto _____ Varat yhteensä _____

Rahavarat _____ Oma pääoma _____

Yrityksen C tilintarkastaja toteaa, että tasetta on tarkistettava, koska sinne on aktivoitu 0,4 M€ tuotekehitysprojektin menoja, mutta projekti on lopetettu eikä tuotetta tuoda markkinoille.

Oma pääoma _____ Varat yhteensä _____

Pitkäaikaiset varat _____

2. Kuvaile lyhyesti tärkeimpiä asiakokonaisuuksia, jotka muodostavat tulosityksikön hyväksytyn vuosibudjetin. (5 p)

3. Tulosityksikön tulos ja kustannusrakenne on esitetty alla. Laskentakauden aikana yksikkö toimittaa keskimäärin 100 tilausta, joissa tilauskohtaisen räätälöinnin määrä vaihtelee.

	LIKEVAIHTO	1500
Laskettaessa	Välittömät materiaalikustannukset	-800
tilausten	Välittömät työkustannukset	-150
kustannuksia	<u>Hankinnan ja valmistuksen välilliset kustannukset</u>	<u>-300</u>
hankinnan ja	BRUTTOKATE	250
valmistuksen	<u>Yleiskustannukset</u>	<u>-100</u>
	LIIKETULOS	150

välilliset kustannukset on kohdistettu tilauksille välittömän työn suhteessa.

Yleiskustannuksia ei ole kohdistettu tilauksille. Erään tilauksen Z välittömät materiaalikustannukset ovat 10 ja välittömät työkustannukset 1.

a) Laske tilauksen Z valmistusarvo ja tavoitehinta, jolla tilauksen bruttokateprosentti on sama kuin koko tulosityksikön bruttokateprosentti. (1½ p)

b) Valmistuneessa kustannusanalyysissä on tunnistettu tilauskokonaisuuteen ja tilauspositioihin liittyviä toimintoja sekä niiden kustannuksia: Hankinnan ja valmistuksen välillisistä kustannuksista 22 % aiheutuu tilauskokonaisuudesta ja 48 % positioista. Loput kustannukset voisi kohdistaa vanhaan tapaan välittömän työn suhteessa. Yleiskustannuksista 30 % aiheutuu tilauskokonaisuudesta. Loppuja yleiskustannuksia ei voi kohdistaa tilauksille millään oikeudenmukaisella tavalla, mutta tilausten hinnan ja kustannusten erotuksen pitäisi kattaa nämäkin yleiskustannukset ja liiketulos. Tilauskokonaisuuteen liittyvät kustannukset on kohdistettava tasan kaikille tilauksille. Positioista aiheutuvien kustannusten kohdistamisessa on otettava huomioon, että vaikea positio vaatii kaksi kertaa niin paljon työtä kuin tavallinen. Keskimäärin tilauksessa on 10 positiota, joista 8 on tavallisia ja 2 vaikeita.

Erittele kustannusanalyysin perusteella ensin tulosityksikön välilliset kustannukset laskentakaudelta alla olevaan taulukkoon. Laske sitten, paljonko kunkin sarakkeen kustannuksia on kohdistettava tarkasteltavalle tilaukselle Z, jossa on 4 tavallista ja 6 vaikeaa positiota, ja ilmoita laskemasi luvut taulukon alimmalla rivillä. (2½ p)

	Tilauskokonaisuus	Tilauspositio	Muut toiminnot
Hankinnan & valmistuksen välilliset kust.			
Yleiskustannukset			
Tilaukselle Z kohdistettavat kustannukset			

c) Laske tilaukselle Z uusi tavoitehinta b-kohdan kustannusanalyysin ja laskemieni tulosten avulla. (1 p)

4. Yritys arvioi laskentakauden tilannetta. Osa valmistuskapasiteetista näyttäisi jäävän käyttämättä, ellei yritys saa lisätilauksia. Kapasiteettia on 500 yksikköä ja siitä aiheutuu laskentakaudelle kiinteä kustannus 200. Mikäli kapasiteetin sopeutus-toimenpiteet käynnistetään heti, kapasiteetista aiheutuvaa kiinteää kustannusta voidaan pienentää 0,2 rahaa per käyttämättä jäävää kapasiteettiyksikkö. Myynti voi mahdollisesti neuvotella kaksi uutta toimitusta (A ja B), joiden tiedot ovat oheisessa taulukossa. Yritys voi tarvittaessa hankkia vielä laskentakaudelle lisäkapasiteettia, mutta siitä aiheutuva ylimääräinen kustannus on 0,8 rahaa/yksikkö.

Toimitus	A	B	Tilaukanta
Myyntituotot	90	90	1000
Myyntikate-%	40 %	30 %	50 %
Kiinteät erilliskustannukset	15	15	100
Kapasiteetintarve (yks.)	50	30	450

Kiinteät erilliskustannukset aiheutuvat tilausten suunnittelusta, ja kapasiteetintarve kertoo valmistuksessa tarvittavan kapasiteetin. Rinnalla on esitetty vastaavat luvut nykyisestä tilaukannasta, joka toimitetaan vielä tällä päättymässä olevalla laskentakaudella. Jos mitään ei tehdä, kauden liikevoitto on siten 200. Vastaa seuraaviin kysymyksiin ja perustelee vastaukset selkeiden laskutoimitusten avulla.

a) Oletetaan, että yritys voi saada vain jommankumman toimituksista A tai B. Kuinka paljon nämä kaksi toisensa poissulkevaa vaihtoehtoa muuttavat liikevoittoa? (1 p)

Vaihtoehto	A	B
Liikevoiton muutos		

b) Oletetaan, että yritys sopii ensin toimituksesta B, koska nämä neuvottelut on jo käyty ja asiakas odottaa enää yrityksen vahvistusta. Toimituksen A neuvottelut ovat vielä kesken mutta voivat johtaa sopimukseen (yritys voi siis saada molemmat toimitukset). Miten suuret ovat toimituksen A erilliskustannukset tässä tilanteessa? (1 p)

c) Oletetaan, että yritys sopii toimituksesta B. Samalla yritys päättää lopettaa neuvottelut toimituksesta A tällä laskentakaudella ja käynnistää heti kapasiteetin sopeutustoimet. Kuinka suuri on yrityksen laskentakauden liikevoitto? (1 p)

d) Oletetaan, että uusia toimituksia ei saada ja kapasiteettia ei sopeuteta. Esitä laskentakauden liikevoitto tilaukannassa olevien tilausten kannattavuuden ja käyttämättömän kapasiteetin kustannuksen avulla. Miten vastauksesi muuttuu, jos kapasiteetin sopeutustoimet käynnistetään heti? (2 p)

5. Pohdi lyhyesti (noin 10 toisiinsa liittyvällä lauseella) taseen erien arvostamisperiaatteiden merkitystä tilinpäätöksessä. (5 p)

6. Vastaa seuraaviin kysymyksiin lyhyesti:

- a) Mitä tarkoittaa herkkyysanalyysin asiayhteydessä kriittisen tekijän menetelmä? (1 p)
- b) Mihin suurempaan asiakokonaisuuteen liittyy siirtohinnoittelu? (1 p)
- c) Miten ROE ja ROCE eroavat mittareina (tärkeimmät seikat)? (2 p)
- d) Mitkä ovat kolme tärkeintä erää, jotka huomioon ottamalla liikevoitosta päästään liiketoiminnan rahavirtaan? (1 p)